

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

62. Solent quamplurimi in morte relinquere Confessariis aliquam pecuniarum summam pauperibus ab ipsis distribuendam; quæsitum à me fuit, an dicti Confessariis teneantur pro supradicta eleemosyna ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

pum: & poterit gratificare, cui ex pauperibus velit per modum adhaerentis, id est adherendo vnt ex executoribus id tamen intelligendum vt intelligit Albericus, & Doctores Textum ibi in leg. Si quis seruus. Si inter duos, ff. de legat. Secundo, videlicet data omnimoda paritate, seu aequalitate inter pauperes, ab utroque Exequutore nominatos. Nam si essent aliqua ratione inaequales, vt puta propter aliquam qualitatem quibusdam eorum, & non aliis inhaerentem, certe non esset locus recursum ad Episcopum: & sic cessaret gratificatio. Cuius rei exemplum optimu potest dari, si esset iniunctum duobus Exequutoribus, quod si distribuere mille inter pauperes Religiosos, & vnus eorum nominasset Religiosos pauperes alter nominasset pauperes Religiosas; nam licet essent omnes in pari gradu paupertatis, vt quia omnes tam masculis quam foemina essent ordinis Franciscan in archiepiscopo paupertate constituti, vel vtrumque Monasterium eiusdem instituti, puta Dominicani, vel Augustinenses, qui etiam ex regula sunt Mendicantes: licet ex Regulationibus habeant habenas in adquirendo & retinendo, quam primi Minoritas, nihilominus praferentur pauperes Religiosae, siue Monasteria Monialium: Secundum Cynum singulariter, quem ibi sequuntur Baldus, & Salicetus, per illum Textum, in leg. Cum multa Cod. de donation. ante nuptias. Et idem Baldus, qui eam decisionem commendat, in leg. in multis ff. de stat. hominum, in fin. dicens notandum esse quod ceteris paribus, magis fauetur Monasterio Monialium quam virotum Religiosorum, quia Monasterium Monialium reputatur a iure locus magis pius, & pauperior, quam virotum, propter earum clausuram, & imbecillitatem in acquirendo, secundum Cynum in d. leg. Cum multa, quod dicit menti tenendum. Citat, & sequitur Doctor Petrus a Peralta, eruditissimus Praeceptor meus in d. leg. si quis, §. Si inter duos, n. 9. Subiungens, multos dies elapsos non esse, quod istum casum habuit in contingencia facti. Hucusque Melias; qui etiam antea in Concl. 1. n. 45. sic ait: Et pauperibus Monialibus, magis quam Viris, etiam Religiosis, eleemosyna est facienda, quod indigentia in Monialibus magis sit periculosa, cap. 1. de stat. regul. lib. 6. Et quia Viri, conuenienter operari possunt, quam foeminae, leg. Si quis, versio. Ad filias, Cod. ad leg. Jul. de test. & determinat Baldus in leg. Cum multa, Cod. de donat. ante nupt. 2. col. num. 3. post Cynum ibi in vlt. quae. & Federicus de Senis in conf. 182. incip. factum tale est. & tenuit idem Baldus in d. leg. in multis ff. de stat. hominum. Subdens Monasterium Monialium reputari a iure locus magis pius, & pauperior. Et esse tenendum menti. Quod est in praxi notandum ad explanationem Pragmaticae supra citatae, Comitiorum Madritiorum ann. 1563. die vltimi. Mensis Octobris, per quem vestes ibidem prohibita, & quae a Iudicibus condemnantur, pijs applicantur locis. Et iam ita non semel vidi Practicari. Ita ille: Et post illum inuenio hanc sententiam nouissime docere etiam doctissimum, & amicissimum Franciscum Mariam Pratum in Centuria Practicarum Observationum, Obser. 39. per totam, cui adde Marcum Vidal in Arca Theologiae Moral. tit. de Legatis. Inquis. 2. n. 36. qui citat Genuesem in Praxi Archiepiscopi, cap. 57. n. 15.

RESOL. LXI.

Sapin in praxi occurrit ista questio. An executores aliquid testamenti, vel legati, qui debent inter pauperes distribuere aliquam pecuniarum summam, teneantur eligere pauperiores? Et idem queritur de Confessariis, & Religiosis, qui ha-

beni a secularibus facultatem distribuendi aliquam eleemosynam. Et in dicto casu, an possint Religiosi eligere Religiosos Mendicantes, vel Religiosos sui Monasterij si distributor est Religiosus pro suis necessitatibus? Sed quid est dicendum, quando in testamento relinquuntur, vel pauperioribus detur eleemosyna, an si tantum pauperibus detur, sufficiat, vt non teneatur distributor ad restitutionem? Ex part. 2. tract. 15. & Misc. 1. Ref. 39.

§. 1. DE hac questione dictum est etiam supra in Resol. sed modò aliquid amplius addam. Dico igitur, quod Ildephosus de Azevedo conf. 2. 4. dub. 4. n. 44. affirmatiue respondet; quam sententiam plius docuerat sapientissimus Philippus Decius conf. 72. n. 3. inter verbis. Bona relictà pauperibus debent distribuere illos, qui sunt pauperiores, arg. text. not. si quis ad declinandam. C. de Episc. & cler. ibi qui pauperior esse agnoscitur; & dato quòd distributio, quae facta esset inter pauperes, non deberet retractari, licet alij pauperiores reperirentur, tamen peccauit ita distribuendo, &c. Hanc opinionem sequuntur etiam Feder. de Senis conf. 95. n. 2. Simon de Pratis de interpol. volunt. interp. 1. dub. 2. num. 94. & alij.

2. At mihi opinio contraria semper Placuit, & in praxi saepius illam consului, si quis authores, qui illam teneant, scire desiderat, hi sunt ex Theologis Cordub. in summa. q. 22. & nouissime noster Siculus D. Bartholomaeus à S. Fausto in speculo Confessariorum diff. 4. q. 17. n. 2. qui citat Syluest. Rodriquez, & Petrus à Nauar. ex Iurist. Cardinal. Mandica de consuet. lib. 8. tit. 5. num. 6. & Ioan. Matienzo lib. 5. tit. 4. leg. 14. gloss. n. 1. qui citat Barthol. in l. vnum ex familia, §. 1. de legat. 2. & Bald. in l. cum quidam, ad fin. cod. iur.

3. Hinc colligo, quod qui habet facultatem distribuendi inter pauperes, potest etiam eligere Religiosos mendicantes pro suis necessitatibus, vt notat Ioan. Andr. in c. 1. in nouella de testam. lib. 6. & Imola in l. captatoria, in fin. de leg. 1. Vnde etiam Religiosus, cui data est electio, potest bona distribuere inter Religiosos sui Monasterij. Sic Cardinal. in Clem. 1. n. 2. mol. n. 18. & Anchar. n. 16. de testam. Paris. conf. 26. num. 14. vol. 4. Matienzo lib. 1. Recopil. tit. 4. leg. 14. gloss. n. 14. Rosella verb. Restit. 15. n. 8. Syluius ver. testam. 2. q. 2. diff. 15. Peralta l. vnum ex familia, §. rogo, num. 7. ff. de legat. 2. Rationes pro hac sententia videnda sunt apud citatos Doctores.

4. Nota verò circa hanc materiam, quòd quando in testamento relinquuntur, vt pauperioribus aliquid detur quamuis pauperibus detur: sufficit vt non teneatur ad restitutionem, dummodo non fuerint signati, & nominati, licet male fecit, qui pauperioribus non dederit, factum tamen sic tenet per executores testamenti: sic Conradus in suis respons. part. 1. q. 107.

RESOL. LXII.

Solent quia plurimi in morte relinquere Confessariis aliquam pecuniarum summam pauperibus ab ipsis distribuendam, quaesitum à me fuit, an dicti Confessarii teneantur pro supra dicta eleemosyna cosequenda eligere pauperiores? Idem dicendum est, quando eleemosyna fuit relictà ad foeminas maritandas. Et an legatum relictum ad pauperes possit in vnum distribuere? Ex p. 2. tit. 16. & misc. 2. Ref. 19. alias 21.

§. 1. Affirmatiue respondet Pala Ruu resp. c. per de stras. de don. inter vir. col. 356. & saltem peccare venialiter Confessarij eligendo idoneum pauperem, si alius est pauperior, putat Io. Valer in suis differentiis vtriusque

Sup. hoc sup. in Ref. 59. §. 1. & in Ref. 104. & in tom. 2. tit. 9. Ref. 63. cur. in §. Sed

Sup. hoc in Ref. 1. not. praeterita, §. 1. paulò post in it. à ver. Vnde, rigne ad ver. Dico igitur, & in tom. 6. tr. 9. Ref. 37.

IN AE
NIA
IV V
II

teois in hac
Ref sup in
Ref 59. §. 1.
& in tom. 6.
fr. 9. Ref. 63.
cursum in §.
leg.

utrisque fori, ver. electio, differ. 2. num. 4. in fine. Idem
putat quando elemosyna fuit relicta ad foeminas
maritandas.

2. At ego cum Illustrissimo Cardinali Francisco
Mantica de coniectur. ult. volunt. lib. 8. tit. 5. num. 6. con-
trariam sententiam puto esse veriolem: eius verba sunt
hac. Notandum est, quod is cui committitur electio
pauperum, non habet necesse eligere pauperiorem.
Bart. in l. unum ex familia, §. 1. in fine, de legat. 2. Bald. in
l. cum quidam ad fin. eod. tit. nam locus est gratificati-
onis nec peccat, qui vnum pauperem alteri prætulit,
idem Bald. in rep. l. 1. num. 3. ver. item queritur, de sa-
crof. Eccles. Ita Mantica. Sed de hac questione alibi
in superiori tract. latius dictum est: an verò legatum
relictum ad pauperes, possit in vnum distribui, vide
Cened. collect. 1. 4. num. 2. Petr. Magdalen. de num. re-
stitutum in testam. p. 2. cap. 2. num. 43. & Auilez in cap. 2.
Prætorum, in glossa vngano, n. 3.

Sop. hoc in
Ref. leg. §. 2.
inter med. &
fin. vers. Imo
plus, sed lege-
cam per tot.

RESOL. LXIII.

An legatum relictum, ut distribuat in pauperibus, possit
distribui tantum inter duos pauperes?
Et an legatum relictum distribuendum vni pauperi possit
duobus distribui? Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1.
Resol. 59.

§. 1. Causus sunt nimis practicabiles: & ad Primum
dubium affirmatiuè Respondeo; pro quo ta-
men nullum habeo Auctorem, licet diligenter exqui-
suerim. Moueor ad hanc sententiam tenendam ex
Regula iuris appositâ in sexto, quod pluralis locutio
duorum numero cõtenta sit. Ergo legatum distribu-
endum Pauperibus, sufficit, vt duobus tantum distribu-
atur. Confirmatur hæc opinio variis exemplis: nam si
accuso aliquem, quod adulterium pluries commisit,
aut pluries iniuria me affecit; intelligitur de duabus
vicibus tantum. Angelus in lib. de Maleficiis, ad ver-
bum pluribus, Baldus ad leg. Fideicommissum. §. si quis
decem ff. Legat. 3. Et si est commissa caula cum pote-
state exaudi in locis vicinis; sufficit in duobus locis
facta citatio. Rota de rescript. decis. 27. Et si quis om-
nia diligenter inspiciat, facile inueniet, & in testa-
mentis, & in contractibus, & in feudis vsum huius
Regulæ frequentissimum esse. Cap. 1. §. Quod autem;
& ibi Baldus de notis feudorum. Et idè plerique sunt
in ea sententia, vt existimant hanc Regulam habe-
re locum, etiam si in plurali locutione sit hæc di-
ctio; Omnia: Nam si dicatur omnia, verificabi-
tur in duobus. Zasius ad leg. Si pluribus, num. 8.
ff. de legat. 1. idque admodum vtile est ad saluan-
dos testes à contrarietate, aut diuersitate, si di-
cat vnus Titium à pluribus vel omnibus esse vul-
neratum, & alter dicat à duobus ipsum vulnera-
tum esse; nam, cum dictio, omnes, vel plures ver-
rificetur in duobus; dicentur, Testes istos esse con-
cordes.

2. Nec obstat dicere, quod si Testator vsus plura-
li locutione, legauerit electionem seruorum; non
debet Legatarius contentus esse numero duorum, sed
tres eligere potest, leg. 1. ff. de optione Legat. Secundo
ex eo quod pluralis locutio videtur requirere maio-
rem numerum, quam duorum; nam si quis dicat se
testari velle coram Testibus, & in Patria, in qua ius
Ciuile obseruatur, residet; intelligitur de septem
Testibus sentire. Et si statutum haberet, quod propin-
quiores amici citari debent, pluralis hæc locutio, duo-
rum numero non est contenta, sed omnes citandi
sunt, Angelus cons. 289. Haymo. consil. 12. Et si Te-
stator præcipiat hæredi, vt ponat Statuas Apostolorum
in æde Sacra; non de duobus, sed de duodecim

intellexisse videtur. Bartolus ad leg. Titia, §. Bria, ff. de
auro, & argento legat. Non inquam hæc obstant, quia
sunt, qui existimant fauore vltimarum voluntatum
receptum esse, vt Legatarius tres eligat, quia scilicet
in Testamento largior interpretatio fieri debet,
leg. in testamentis, ff. eod. Albericus, Bartolus, Ac-
cutius, & alij in d. leg. 1. Verum nemini etiam in
Testamentis, quod minimum est, debet, d. leg. num-
mie, & in his pluralem locutionem duorum numero
contentam esse, leg. Fideicommissi. §. Si quis decem, ff. de
Legat. 3. Vnde alij existimant, quod Testator ibi legauit
electionem seruorum, qui serui debent vnum seruum,
vel vnum equum, vel rem aliquam aliam Legatario
optare, tunc enim eligit Legatarius tres de familia
Testatoris seruos, qui eligent vnâ illam rem, & idè
tres, quia si discordat, statat maiori numero. Quæ so-
lutio, etsi tutior sit, videtur tamen manifestam vim
verbis legis adferre, quæ loquitur de electione seruo-
rum: & idè fortè dici posset, quod tres quidem eligit
ex quibus tamen vnum neque optimum, neque pesti-
mum, sit habiturus, leg. Legatio generaliter, ff. de Legat. 1.
Secunda quoque dubitatio non mouet, quia quod de
legato imaginum ex Bartolo adducitur, verisimilitu-
dine ex mente Testatoris desumpta defenditur, qui cū
locutus est de Apostolis, & Christo, censetur de om-
nibus intellexisse, qui sicut in vita separati ab eo non
fuerunt, ita eos censetur cõiungere voluisse. Sic quod
statutum loquens de promixioribus requirit citatio-
nem omnium, locum habet quando omnium interest
dumtaxat; vt sit in causa homicidij Parentis, quod ab
omnibus accusari potest; quia iniuria facta vni ex fa-
milia, omnibus facta esse censetur; & ita in eo casu
Angelus respondit, consil. 289. Sic & aduersus adicio-
nem, si petitur restitutio, omnes Creditores citandi
sunt, quia ex eo lædi possent. Auth. si omnes Cod. de de-
hered. se abstineant. Alioqui certe, cessante interesse,
statutum requirens consensum propinquorum in actu
mulieris, vel alterius, duorum numero continetur.
Guido Papa consil. 131. Faber. in §. Ex non scripto Insti-
tuti de iure naturali. Quan documque autem lex nomina-
tim maiorem numerum requirit; regula nostra locum
non habet. Ioannes Monachi hinc; vt in Testamentis,
quemadmodum dicimus, quod argumentum à contra-
rio sensu non procedit, quando lex expresse disponit
contrarium. Imò plus addit Martinus de San Ioseph
in Monitijs Consilij, tom. 1. lib. 2. v. act. 40. num. 3. vbi hæc
asserit: Quando el Testador dexa tanta caridad pa-
ra que su testamentario lo reparta entre pobres no po-
drá darlo à vn pobre solo, sino que laha de diuidir entre
muchos: Bien es verdad, que iuzgo probable la
opinion contraria cum Paulo de Castro, leg. Cuius que-
dam, num. 4. ff. de Legat. 2. & leg. vnum ex familia, §.
Sed si vno, ff. eodem, & Antonio Gomez leg. 40. Iuris
n. 48. en especial en algun caso particular de la neces-
sidad de Pobre à quien tenia obligacion el Testador
de cuya voluntad se puede presumir, que si lo aduier-
tiera le mandara dar toto el legado; quia id dispositum
censetur, quod interrogatus Testator, vel id aduertens
disposuisset. Gloss. final. leg. tale patrum, ff. de patrum, de
multis citatis Tiraquell. in leg. Si vnquam in Prescrip-
tionib. lib. 4. præsumpt. 26. num. 8. & 21. Haculque
Martinus.

3. Nec aduersus superius dicta obstant Doctores,
asserentes, legatum distribuendum pauperibus, esse
distribuendum multis pauperibus, vt loquitur Marti-
nius, vbi supra, & alij: nam respondeo, quod nobis
non contradicunt, quia hæc dictio, Multis, verifica-
tur non solum in tribus, sed etiam in duobus, vt
patet ex leg. 1. §. Hoc rescriptum, & ibi Bartolus ff.
ad S. C. Syllanum, §. fin. Insti. de iure personarum gloss.
verb. per multos, in cap. ad nostram, de rebus Ecclesi-
asticis.

DE
TO. III